

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Савіщенко В.М.

(кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, член правління Дніпропетровської обласної організації «Асоціація українських правників»)

Анотація. Статтю присвячено визначенню прогресивних освітніх інновацій у досвіді Великої Британії. Проаналізовано систему освіти Великої Британії та нормативно-правові акти, що сприяли її вдосконаленню. Обґрунтовано алгоритм процесу реалізації конституційного права на освіту з огляду на співвідношення норми права з законами (закономірностями) педагогіки та нормою нормативно-правового акту. Запропоновано шляхи модернізаційних заходів адміністративно-правового забезпечення освіти в Україні на макрорівні, мезорівні, мікрорівні.

Ключові слова: система освіти, інноваційні освітні технології, якість освіти, адміністративно-правове забезпечення освіти, досвід Великої Британії, профорієнтація.

Аннотация. Статья посвящена определению прогрессивных образовательных инноваций в опыте Великобритании. Проведен анализ системы образования Великобритании и нормативно-правовые акты, которые способствовали ее совершенствованию. Обоснован алгоритм процесса реализации конституционного права на образование, учитывая соотношение нормы права с законами (закономерностями) педагогики и нормой нормативно-правового акта. Предложены пути модернизационных мероприятий административно-правового обеспечения образования в Украине на макроуровне, мезоуровне, микроуровне.

Ключевые слова: система образования, инновационные образовательные технологии, качество образования, административно-правовое обеспечение образования, опыт Великобритании, профориентация.

Savishchenko V. M. The use of experience of great britain while modernization of administrative and legal support of education in Ukraine

Summary. The article deals with definition of progressive education innovations in Great Britain's experience. The education system of Great Britain and regulations which assisted in its improvement at the preschool, elementary, secondary, further and higher education levels have been analyzed.

It has been researched that special attention in Great Britain is given to expansion of opportunities for the personal identity of young people, formulation of workplace learning research and practical problems. Specific characteristic of education is its commitment to personality professionalization realized by way of apprenticeship in industries and at 11-year education school. The feature of British workplace learning system is a combination of career-oriented services and employment assistance.

It has been determined that from the viewpoint of preschool pedagogy and psychology it would be appropriate to provide for 2 to 3 year old children to be nursed at home and to attend preschool institution only to take part in developmental classes. Come to conclusion, it should be mentioned, that the system of career guidance in Ukraine requires improvement. Absence of information about the job analysis, superficiality of motives and low level of self-knowledge show that graduates make a false choice of profession.

The ways of modernization measures as to administrative legal support of education in Ukraine at the macrolevel, mesolevel, microlevel have been proposed.

It has been explained the scheme of a constitutional right to education realisation in the context of correlation of legal standard with laws (regularities) of pedagogics and standarts of normative legal act: the legal standart, which is felected and fixated in a standart of nominative legal act in education sphere, has implemented due to psychological and educational laws (regularities), which should be understood to mean evidence-based concepts, theories, technologies, principles, techniques.

Key words: education system, innovative educational technologies, quality of education, administrative and legal support of education, experience of Great Britain, workplace learning.

Сучасні цивілізаційні виклики активізували процес модернізації національних освітніх систем розвинених країн світу, створення єдиного світового освітнього простору. ЮНЕСКО XXI ст. проголосило століттям освіти, прийняло ряд документів «Globalization and the Varlet in Higher Education: Quality, Accreditation and Qualifications», «Globalization-Private Linkages, Public Trust» [1], які на перший план висувають якість освіти, здатність людини навчатися впродовж життя, людський капітал. Вхідження української системи освіти в міжнародний простір передбачає виконання вимог, висунутих європейською

спільнотою до України, вдосконалення управління системою освіти, поліпшення якості освіти, розвиток науки та міжнародного співробітництва. Запропоновані ініціативи вже знайшли своє відображення у новому законі України «Про вищу освіту». Проте комплексного оновлення адміністративно-правового забезпечення освіти та науки в Україні ще не відбулось. Цінним, на наш погляд, є використання перспективних підходів до здійснення адміністративно-правового забезпечення освіти і науки зарубіжних країн, врахування позитивних інновацій національних освітніх систем розвинених держав, відмова від прорахунків і помилок, допущених при модернізації освітньо-наукових комплексів.

Привертає увагу досвід становлення й розвитку освіти Великої Британії, країни, яка змогла поєднати багатовікові традиції, принципи класичної елітарної освіти із сучасними інноваційними підходами, прогресивними ідеями функціонування освітнього європейського простору.

Найбільш вагомі вітчизняні дослідження у сфері адміністративно-правового забезпечення науки й освіти проведені такими науковцями, як Н. В. Абашкіна, М. А. Аніщенко, Ю. В. Аранович, Я. М. Бельмаз, Н. О. Бондарчук, В. І. Глухова, Г. В. Жаворонкова, І. В. Жерноклеєв, А. Є. Іорданов, Т. С. Кошманова, М. Н. Курко, К. А. Марков, А. О. Монаєнко, С. О. Ніщима, О. Ю. Озерська, А. І. Турчин, Р. В. Шаповал та ін.

Наукові розвідки у сфері адаптації зарубіжного досвіду реформування системи освіти в Україні знайшли своє відображення у працях Н. М. Бідюк, А. М. Лунькіна, Н. Г. Ничкало, М. І. Пальчук та ін.

Аналіз наукових праць показує, що пошук ефективного рішення проблеми адміністративно-правового забезпечення освіти в Україні, яке відповідає сучасним вимогам європейського освітнього простору, не був предметом спеціального дослідження. Нині діюча система освіти потребує модернізації, оскільки не повною мірою відповідає європейським стандартам. Втім, незважаючи на потреби вдосконалення вітчизняної освіти та зростаючий інтерес до означеної проблеми, даний аспект у юридичній науці розроблений недостатньо. Вивчення успішних реформ, проведених у Великій Британії, може стати універсальним фактором, який допоможе Україні вийти на світовий ринок освітніх послуг рівноправним партнером.

Метою статті є віднайдення прогресивних інновацій в досвіді Великої Британії, які б дозволили провести ефективні освітньо-наукові реформи, вдосконалити адміністративно-правове забезпечення освіти та науки в Україні; обґрунтування алгоритму процесу реалізації конституційного права на освіту з огляду на співвідношення норми права з законами (закономірностями) педагогіки та нормою нормативно-правового акту.

Нині у Великій Британії склалася така система освіти: за формою власності навчальні заклади є приватними або державними; за рівнями надається початкова освіта (Elementary school), середня освіта (Secondary school), подальша освіта (Further education), вища освіта (Higher education); за адміністративно-територіальним устроєм сформувалися освітні підсистеми Англії та Уельсу, Північної Ірландії, Шотландії. Відповідно до Закону про освіту (1944) Центральними органами управління в регіонах є Міністерство освіти, Департамент освіти та науки, Національні збори Уельсу, Департамент освіти Шотландії, Департамент освіти Північної Ірландії.

В дошкільному секторі британської освіти в школах-яслах і дошкільних класах (Nursery schools and classes) виховується близько 50 % три-чотирирічних дітей. Початкова і загальна середня освіта є обов'язковою. Перший ступінь початкової освіти у дворічних школах (pre-preparatory school) охоплює п'яти-семирічних дітей, другий ступінь у початкових школах (primary, elementary school) – семи-одинадцятирічних. Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» [2] вітчизняна практика передбачає виховання дітей в яслах від двох років та дитячих садках дітей молодшого дошкільного віку

(четвертий рік життя), середнього дошкільного віку (п'ятий рік життя) та старшого дошкільного віку (шостий рік життя). Підготовка до початкової освіти здійснюється в дошкільних закладах. Отже, в Україні малюки охоплюються дошкільною освітою раніше, не з трьох, а з двох років, а початковою – пізніше, з шести, а не з п'яти, як у британській системі освіти. Такий підхід з одного боку дозволяє збільшити трудові ресурси, адже українські жінки мають можливість працювати. З точки зору дошкільної педагогіки і психології варто було б створити умови за яких малюки на третьому році життя все ж таки виховувалися вдома, при цьому відвідували дитячий дошкільний заклад тільки з метою участі в розвивальних заняттях.

Загальна середня освіта в Британії надається підліткам від одинадцяти до чотирнадцяти років (III ступінь) та від чотирнадцяти до 16 років (IV ступінь). Мережу навчальних закладів загальної середньої освіти складають державні та приватні школи, технічні, граматичні, об'єднані середні школи. Вони відрізняються матеріально-технічною базою, кваліфікацією педагогів, тривалістю навчального процесу, навчальними планами і програмами. Характерною особливістю освіти є її орієнтованість на професіоналізацію особистості, яка здійснюється у формі учнівства на виробництві та в 11-річній школі (два останніх роки). Випускникам, які навчалися за професійно орієнтованими програмами видається свідоцтво про підготовку за професією низької або середньої кваліфікації. Молодь, яка навчалася за програмою загальної освіти та програмами академічного характеру, має можливість отримати університетську освіту [3]. Отримання загальної середньої освіти в Британії підтверджується результатами екзамену на сертифікат (General Certificate of Secondary Education). Він дає право розпочати трудову діяльність. Отже, після одинадцяти років навчання молодь має право розпочати трудову діяльність або продовжити навчання в закладах подальшої освіти.

Значна увага в Британії приділяється розширенню можливостей життєвого самовизначення молоді, розробці науково-практичних проблем профорієнтації. На початку минулого століття загострилася проблема безробіття. У зв'язку з цим за рішенням уряду були створені бюро із працевлаштування підлітків у межах державних бірж праці, а на базі бірж праці – служби профорієнтації для загальноосвітніх шкіл. Наступний етап вдосконалення профорієнтаційної роботи в Британії можна співвіднести з рішенням уряду щодо об'єднання шкільної служби профорієнтації із системою забезпечення зайнятості дорослих та прийняття закону про служби профорієнтації для учнів (1973 р.). Цей закон розширив межі профорієнтаційної роботи, встановив обов'язок щодо її проведення, як у школах, так і у вищих навчальних закладах, чим забезпечив постійний педагогічний супровід професійного становлення особистості на різних вікових етапах розвитку. Даний закон також активізував розробку і впровадження нового психолого-педагогічного підходу, який розглядав профорієнтацію як розвивальний процес. У школах створювалися умови для випробування учнів у різних спеціальностях, вводилися програми з комбінованими варіантами профорієнтаційних заходів і професійною підготовкою, до змісту навчання включалися курси із розширення уявлення про професії та працю, орієнтування на освіту і трудову діяльність не розмежовувалося. За рішенням уряду в 1986 р. на базі кожної школи створені міні-підприємства. Учні самостійно організовують виробництво, здійснюють управління, продаж, вчать виявляти ініціативу та нести відповідальність. Такий підхід дозволяє підготувати випускників шкіл до трудової діяльності, набути соціальну зрілість. Нині діяльність профконсультпунктів орієнтується на проведення діалогових консультацій, психологічних тренінгів, профорієнтаційних занять, екскурсій, надання допомоги у прийнятті самостійного свідомого рішення у виборі професії. Особливістю британської системи профорієнтації є поєднання профорієнтаційних послуг і допомоги в працевлаштуванні.

Система профорієнтації в Україні потребує вдосконалення. Відсутність у випускників шкіл відомостей про професіограми, поверхневості мотивів, низький рівень самопізнання зумовлює помилковий вибір професії. Невідповідність особистісних якостей,

здібностей студентів вимогам професії призводить до їх відрахування зі старших курсів. Невирішений конфлікт між особистістю й обраною професією спричиняє високий рівень плинності кадрів, низьку продуктивність праці, незадоволеність людини професійною самореалізацією, необхідність перекваліфікації на іншу професію, що потребує додаткових витрат як з боку людини, так і держави. Вирішення цих проблем потребує розв'язання ряду протиріч, між:

- використанням на практиці здебільшого колективних форм і методів профорієнтаційної роботи і необхідністю індивідуального вибору випускниками шкіл майбутньої професії;
- постійним виникненням нових професій на ринку праці й ознайомлення учнів тільки з найпоширенішими професіями, як правило тільки з їх перевагами;
- відсутністю узгодженості в роботі дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх закладів з проблем профорієнтації та необхідністю створення умов для всебічного розвитку особистості, її інтересів і здібностей.

Практика засвідчує, що основними видами профорієнтаційної роботи залишається вербальна популяризація професії серед учнів загальноосвітніх закладів випускних класів, до якої залучаються викладачі ВНЗ, надання рекламної інформації через засоби масової інформації, проведення Днів відкритих дверей, участь у регіональних профорієнтаційних виставках. Такий підхід носить ситуативний і поверховий характер, не дає ґрунтовного уявлення про майбутню професію й необхідні професійні якості. Проблеми професійної орієнтації та відбору складні й тому повинні вирішуватися комплексно: на нормативно-правовому, організаційно-управлінському, науково-методичному, економічному та інших рівнях.

Загальний контекст удосконалення існуючої системи професійної орієнтації в Україні закладено в Концепції державної системи професійної орієнтації населення, яка спрямована на досягнення мети: забезпечення розвитку державної системи професійної орієнтації населення згідно з пріоритетами державної економічної та соціальної політики і світовим досвідом та конкурентоспроможності національного ринку праці [4]. В ній подається нове тлумачення поняття «професійна орієнтація», під яким розуміється «науково обґрунтована система взаємопов'язаних економічних, соціальних, медичних, психологічних і педагогічних заходів, спрямованих на активізацію процесу професійного самовизначення та реалізації здатності до праці особи, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір професії або на зміну виду трудової діяльності» [4]. Виділені в Концепції структурні елементи – професійна інформація, консультація, відбір та адаптація, на наш погляд, не забезпечать повною мірою досягнення основної мети професійної орієнтації. Професійне самовизначення вимагає створення системи професійної апробації, під якою ми розуміємо поступове «занурення» особистості в професію відповідно до її вікових особливостей.

В Україні повну загальну середню освіту учні здобувають впродовж одинадцяти років, закінчують навчання в 17 років. Дискусії щодо терміну здобуття вітчизняної повної загальної середньої освіти тривають вже понад десять років. У наслідок чого перехід на дванадцятирічний термін підготовки то оголошується, то призупиняється. Така непослідовна політика реформування повної загальної середньої освіти призводить до невиправданих матеріальних та інтелектуальних витрат: готуються нові підручники, розробляються програми, дидактичні матеріали, які в решті не знаходять практичного використання. З огляду на те, що досвід розвинених країн найефективнішими інвестиціями визнає інвестиції в людський капітал, враховуючи психолого-педагогічні закономірності розвитку особистості, культурні та національні особливості українського народу вважаємо за доцільним одинадцятирічний термін здобуття в Україні повної загальної середньої освіти. Звичайно це не вирішує проблему якості освіти в цілому і не позбавляє актуальності питання змісту, форм, технологій навчання. Цей оптимальний, на наш погляд, термін навчання дозволяє максимально врахувати вікові особливості,

соціальні прагнення, індивідуальні здібності учнів, здійснити диференціацію професійної освіти з огляду на інтереси особистості та рівень навчальних досягнень, своєчасно надати можливість здобувати професійну освіту, забезпечуючи вітчизняний ринок праці трудовими ресурсами.

Не однозначно в українському освітянському законодавстві визначається «вага» атестату про повну загальну середню освіту щодо вступу до ВНЗ, співвідношення процедур складання державної підсумкової атестації випускників та зовнішнього незалежного оцінювання якості знань. На наш погляд, таке нагромадження контрольних процедур щодо перевірки знань випускників є недоцільним, оскільки виявляє недовіру до самого інституту загальної середньої освіти, атестату та шкільних вчителів, підвищує психо-емоційне напруження випускників, яким доводиться проходити подвійну перевірку. Вважаємо за доцільним взяти за орієнтир досвід Великої Британії, в якій учні складають екзамен на сертифікат, отримують відповідний документ і переходять до наступної ланки освіти – подальшої.

У Великій Британії поштовхом для розвитку професійної освіти стала запропонована урядом у 1962 р. концепція створення в окремих галузях економіки управлінь з навчання. На новостворені управління покладалося завдання налагодження співробітництва промисловців, уряду та системи освіти. Деталізував механізм цієї взаємодії та контролю за підготовкою кваліфікованої робочої сили «Закон про виробниче навчання» 1964 р. В 1988 р. у Великій Британії був прийнятий «Акт про реформу освіти». В результаті проведеної реформи професійна освіта стала недержавною. Фінансування недержавних закладів середньої та вищої професійної освіти формально є багатоканальним, але в основному (на 60 – 80 %) відбувається на конкурсній основі за рахунок держбюджету [4] відповідно до держзамовлення.

Систему подальшої освіти складають державні центри професійної підготовки, політехнічні інститути, коледжі та інститути вищої освіти, коледжі подальшої освіти. Вступити до вищого навчального закладу британська молодь має право у разі отримання сертифікату про освіту підвищеного рівня (General Certificate of Education Advanced Level) і складання п'яти GCE екзаменів рівня «А». Британська система подальшої освіти диверсифікована, вона пропонує навчання як в традиційних навчальних закладах, так і в закладах нового типу. Наприклад, відкриті університети. В них здійснюється підготовка вже працевлаштованих осіб у формі заочного чи дистанційного навчання. Крім цього, функціонують коледжі, центри дистанційного навчання, курс із короткотривалою підготовкою. В коледжах навчання організовується за загальноосвітніми і професійними програмами, з відривом і без відриву від виробництва. Коледж може бути самостійним навчальним закладом або входити до складу університету. Так, Кембриджський університет налічує 23 коледжі.

В умовах українських правових реалій система професійно-технічної освіти перебуває в стані невизначеності та протиріч. Відповідно до ст. 28 нового Закону України «Про вищу освіту» лише коледжі мають статус вищого навчального закладу і провадять освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра [5]. Використання в тексті закону лише поняття «коледж» спричиняє невизначеність функціонування інших типів навчальних закладів, які мають I – II рівень акредитації (вищих професійних училищ, технікумів). Крім того, ст. 1 даного закону [5] закріплює таке розуміння поняття «вищої освіти» – це сукупність знань, умінь, навичок, способів мислення, якостей, цінностей, інших компетентностей, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти. Виходячи із даного трактування, стає зрозумілим, що законодавець не передбачає функціонування освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник», а вищі професійні училища, технікуми повинні або припинити свою діяльність, або трансформуватися у коледжі. Отже, необхідно шукати інші шляхи врегулювання суспільних відносин у сфері професійної освіти, узгодити між

собою Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про професійно-технічну освіту».

Вивчення досвіду Великої Британії у сфері освіти дає змогу визначити позитивні підходи, які доречно було б врахувати при модернізації адміністративно-правового забезпечення освіти в Україні:

1. Внести зміни до Законів України «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», доповнивши їх розділом «Забезпечення якості освіти». Дана пропозиція обумовлена тим, що освіта – це системне явище, і не можна приділяти увагу якості лише однієї її складової (вищій освіті), не зважаючи на дошкільну, загальну середню та професійно-технічну освіту. Підвищення якості усіх рівнів освіти дозволить реально виконувати європейський принцип субсидіарності.

2. На рівні дошкільної освіти – відтермінувати відвідування малюків дошкільного навчального закладу на повний день до трьох років, забезпечити при цьому проведення з ними розвивальних занять, а батькам надати належні соціальні гарантії для виконання батьківських обов'язків.

3. На рівні початкової освіти – ввести ступеневість: I ступінь від 5 до 7 років, II від 7 до 11 років. Підготовку дітей від 5 до 7 років здійснювати на базі дошкільних навчальних закладів, оскільки життєдіяльність дітей даного віку потребує створення відповідних побутових умов для організації прийому їжі, прогулянок, ігор, сну. На даний час умови в загальноосвітніх закладах передбачають організацію навчання для дітей більш старшої вікової категорії.

4. На рівні загальної середньої освіти – залишити одинадцятирічний термін підготовки, активізувати професійну орієнтацію, використовуючи досвід англійської дуальної форми професійної освіти; при видачі атестату про загальну середню освіту враховувати результати зовнішнього незалежного оцінювання якості знань, а процедуру державної атестації випускників відмінити.

5. На рівні професійно-технічної освіти – привести Закон України «Про професійно-технічну освіту» у відповідність до Закону України «Про вищу освіту», внести відповідні зміни до Закону України «Про освіту»; розмежувати в нормативно-правових актах поняття «професійна освіта», «вища освіта» та «професійно-технічна освіта»; диверсифікувати професійну освіту, забезпечуючи молодь та доросле населення можливістю отримувати освіту в різноманітній формі та на різних рівнях впродовж життя, використовуючи найкращий досвід британської подальшої освіти. Запровадити новий тип навчальних закладів для працевлаштованої молоді – відкриті університети. З метою підвищення якості професійної освіти та зниження рівня безробіття серед молоді створити незалежні агенції співробітництва промисловців, уряду, системи освіти.

6. Нині реалізація здобутків педагогічної науки спирається на совість і професійне покликання вчителів, педагогів, вихователів. Втілення в практику навчальних закладів педагогічних інновацій повинно відбуватися через їх закріплення в нормативно-правових актах. Узгодженість педагогічних і юридичних законів дозволить своєчасно усувати суперечності між вимогами людини, суспільства, держави, євроінтеграційними процесами та необхідністю розвитку національної педагогічної спадщини, якістю вітчизняної освіти і рівнем наукових досягнень людства. Отже, адміністративно-правове забезпечення освіти повинно здійснюватися з урахуванням найновіших здобутків наук про людину, суспільство і право, гуманістичного, культурологічного, аксіологічного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного, синергетичного підходів.

7. Модернізацію адміністративно-правового забезпечення освіти в Україні необхідно здійснювати послідовно, з урахуванням особливостей освітньої системи, педагогічних закономірностей, узгоджуючи один нормативно-правовий акт з іншим. Особливість освіти як системи полягає в тому, що її елементи (дошкільна, повна загальна середня, позашкільна, професійно-технічна, вища, післядипломна освіта, аспірантура,

докторантура, самоосвіта) закономірно пов'язані один з одним, є цілісним утворенням, єдністю спрямованою на всебічний розвиток особистості в умовах її навчання і виховання. Орієнтація системи освіти на особистість зумовлює врахування концепцій і методологічних положень щодо розуміння змісту психолого-педагогічних категорій і понять. Основне з них – поняття «особистість», яке відповідно до концепції «людиназнавства» Б. Г. Ананьєва, естетико-філософської концепції М. М. Бахтіна, концепції інтегрального дослідження індивідуальності В. С. Мерліна, «Я-концепції» Е. Г. Еріксона, Р. Б. Бернса, К. Р. Роджерса характеризується багатогранністю, поєднанням внутрішніх суперечностей і потреб, індивідуального і загальнолюдського. Від розуміння основних психолого-педагогічних категорій, вибору педагогічних концепцій, технологій, форм і методів залежить траєкторія будування всієї системи освіти. Важливо, щоб процес реалізації конституційного права на освіту відбувався за наступним алгоритмом: норма права, відображаючись і закріплюючись у нормі нормативно-правового акту у сфері освіти, реалізовувалась із врахуванням психолого-педагогічних законів (закономірностей), під якими ми розуміємо науково обґрунтовані концепції, теорії, технології, принципи, методики. За такою логікою модернізація адміністративно-правового забезпечення освіти в Україні має відбуватися у такій послідовності:

– на макрорівні – формування світового освітнього простору зумовлює пошук механізмів адаптації європейського досвіду реформування освітньо-наукових комплексів до вітчизняних умов, розробку нової системи освіти в Україні;

– на мезорівні – задеклароване в Конституції України визнання людини, її життя, честі, гідності й здоров'я найвищою цінністю детермінує оновлення: 1) Закону України «Про освіту» як базового документу; 2) Законів «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту»; 3) Закону України «Про вищу освіту»; 4) на його основі, з урахуванням концепції навчання впродовж усього життя, розробку Законів «Про профорієнтацію», «Про професійно-технічну освіту», «Про післядипломну освіту», «Про самоосвіту»;

– на мікрорівні – підвищення якості практичного втілення принципів демократизації, фундаменталізації, гуманізації, інтернаціоналізації освіти на рівні кожного навчального закладу та органів управління.

Список використаних джерел

1. Документи ЮНЕСКО про якість освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cpia.vsu.ru/docs/unesco_ustdoc
2. Про дошкільну освіту : Закон України від 11 липня 2001 р. (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – Ст. 259.
3. Структура британської системи образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hopala.ru>
4. Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-п>
5. Лунькин А. Н. Национальные особенности профессионального образования Англии / А. Н. Лунькин // Профессиональное образование. Столица. – 2009. – № 1. – С. 38-39.
6. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. // Голос України. – 2014. – № 148.

НОРМИ ПРАВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Сердюк Н.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри права факультету економіки і права
Київського національного лінгвістичного університету)

Serdiuk Nataliia The Rules of Law as an Instrument for the Formation of the Social State

Ukraine as a country that gained its independence relatively recently, experiences a great shortage of historical practice in the sense of being sovereign, social and legal state. Moreover, Ukraine is on the road to nation-building. It means that for today's Ukraine the formation of national identity, nation-state remains quite a relevant issue and a priority, unlike modern Western countries.